

Asia: VN/21366/2020-LVM-48

Lausuntopyyntö jakelutuen vaihtoehtoja koskevasta liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset näkemyksenne jakelutuesta

Palta kannattaa aiemmin postilakiin esitettyä yleispalvelun keventämistä muiden Pohjoismaiden esimerkkien mukaisesti ja siirtymistä kolmeen jakelupäivään. On kuitenkin selviä merkkejä siitä, että koronakriisi on kiihdyttänyt kirjepostin vähentymistä entisestään. Samalla myös viranomaispalveluissa ja -viestinnässä on tähtäimenä siirtyä kokonaan digitaaliseen asiointiin lähivuosien aikana. Siksi yleispalveluvelvoitetta kirjepostin osalta on jatkossakin kevennettävä, jotta kirjepostin jakelua voidaan toteuttaa markkinaehtoisesti.

Palta kannattaa esitettyä määräaikaista jakelutukea haja-asutusalueille, joissa ei ole kaupallisin ehdoin tilattujen sanomalehtien varhaisjakelua ja joissa yleispalvelukirjeiden muutos kolmipäiväiseksi tarkoittaisi käytännössä myös sanomalehtien jakelun muuttumista kolmipäiväiseksi.

On kuitenkin huomioitava jatkossa niin printtimedian kuin sähköisen median tasapuolinen kilpailu tuki-instrumentteja luotaessa. Tietyn mediatyyppin tukeminen voi johtaa kilpailun vääristymiseen ja esimerkiksi digitaalisten mediapalveluiden kehittymisen hidastumiseen Suomessa. Keskeistä myös on, että esitetty jakelutuki on lähtökohtaisesti määräaikainen ja sen vaikuttavuutta tarkastellaan määräajoin.

Näkemyksenne kilpailutettavista tuotteista (5.1)

Tuen piiriin tulisi huomioida vähintään neljänä arkipäivänä ilmestyvät lehdet. Jakelutukipäivien jakelussa tulisi kuitenkin olla mahdollisuus yhdistellä jakeluun myös muita, tuen ulkopuolella olevia jakelutuotteita kustannustehokkaan jakelun mahdollistamiseksi. Muiden jakelutuotteiden jakelun pitää perustua kuitenkin ensisijaisesti kaupalliseen ratkaisuun.

Näkemyksenne jakeluajasta (5.2)

Varhaisjakelun aikataulu voi olla epärealistinen haja-asutusalueilla. Jakelun suorittaminen harvaan asutuilla alueilla yöaikaan tai varhain aamulla on käytännössä mahdotonta lehtien paino- ja kuljetusaikataulujen vuoksi. Siten tuen ehdoksi ei tulisi asettaa vaatimuksia varhaisjakelusta tai muusta jakeluajasta.

Näkemyksenne tukikauden pituudesta (5.3)

Olisi keskeistä, että jakelutuen kilpailutus toteutetaan riittävän pitkäksi ajaksi kerrallaan, joka mahdollistaisi jatkuvuuden henkilöstölle, sekä selkeän liiketoimintanäkymän jakeluyhtiöille ja kustantajille. Kannatettava malli olisi, että tukikausi olisi esimerkiksi kuuden vuoden mittainen ja kilpailutus sovittaisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Näkemyksenne jakeluetäisyydestä (5.4)

Muistiossa esitetään näkemys, että jakelupisteen enimmäisetäisyys kotitaloudesta määriteltäisiin ns. heitto- tai noutolaatikkojen etäisyyksien mukaan. Ongelmallista tässä lähestymistavassa on, että jos jakelussa jaetaan lehtien ohella osoitteellisia kirjelähetyksiä, niitä ei voi jättää näihin laatikoihin luottamuksellisen viestinnän suojan vuoksi. Siten tukialueella jakeluetäisyyden tulisi olla sama kuin perusjakelussa eli lähetykset tulisi jakaa postilain mukaan sijoitettuihin postinsaajien postilaatikoihin.

Näkemyksenne kilpailutuspäivien määrästä (5.5)

Kahden päivän malli on kannatettava. Jos kilpailutus toteutetaan viisipäiväisenä, johtaa se päällekkäisiin toimintoihin ja yleispalvelun jakelun kannattamattomuuteen. Valtio joutuisi tukemaan silloin yleispalvelua jakelutuen lisäksi.

Näkemyksenne kilpailutuksen aluekoosta (5.6)

Mitä enemmän kilpailutusalueita on, sitä enemmän kustannukset vaihtelevat, mikä johtaa alueelliseen tukeen tai hinnoitteluun. Norjan kahden suuralueen malli voisi olla Suomeen sopiva, mutta vähintään maakuntatasoista kilpailutuskokoa tulisi harkita.

Muita mahdollisia seikkoja, jotka tulisi huomioida valmistelussa (5.7)

Tuen käytännön toimeenpanossa voi tulla vielä haasteita esiin, jotka vaikuttavat merkittävästi tuotantoprosesseihin ja hinnoitteluun. Valtioneuvoston asetusta muotoiltaessa jatkovalmistelu ja vaikutusarvioinnit on tehtävä huolellisesti, mutta nopeasti, sillä uudistuksella on kiire. Jakelutuki ja postilain muutos tulisi saada rajusti laskevien volyyymien takia voimaan viimeistään kesällä 2022.

Konttinen Jari
Palvelualojen työnantajat Palta ry.